



### КРИЗА У ВІДНОШЕННІ ЮНІЙ ДО УРЯДУ

Вашингтон, 18 лютого. — Після того, як представники юнійного робітництва вийшли в четвер з наради Ради Стабілізації Платен, щоб показати своє невдоволення з її рішення в справі обмеження підвищення платен для робітників, директор оборонної мобілізації Чарльз Е. Вілсон поставив їм пропозицію, щоб вони самі назвали свого головного представника для складання мобілізаційної політики. Між тим ці представники зголосили резіґнацію з членства в раді просто на руки президента Трумана, на підставі доручення Об'єднаного Комітету Робітничої Політики, яка контролює цих членів. У такий спосіб опинилося в руках президента. Якщо б пропозиція Вілсона була прийнята для комітету, тоді не треба було б президенту мішатися в цю справу. Однак, так як тепер справи стоять, організоване в юніях робітництво стоїть під враженням, що мобілізаційну політику складають представники великого бізнесу, які використовують свої становища в раді для підвищення цін різних продуктів, а не дуже рахуються з життєвими потребами робітництва. Такі заходи почали вже дискутувати конгресмени і з того приводу прийде мабуть до інтервенції Конгресу при наладуванні мобілізаційної політики.

**КОПАВ ТУНІЛЬ ДВА РОКИ, ЗАКИ ДІСТАВСЯ НА ВОЛЮ**

Балтимор, Мд. — В'язень Джозеф Голмс, який відсиджує 20-річну кару за грабж, утік з тюрми довгим на 70 стіп, тунелем, який він пробивав два роки. Начальник тюрми, Едвін Т. Свенсон, дає таке висноження цієї справи: Голмс відорвав з помосту квадратну таблицю, величини двох стіп і нею пробив цемент, грубий на 10 цівал, заки дістався до землі. Під дольвою викопав отвір десять стіп вділ, потім повернув під грубий мур і зробив під ним підкоп, доки не дістався до городу, зарослого бур'яном. Тут викопав отвір 30 стіп вгору. Звідти було недалеко до його рідного дому при вулиці Престон. При копанні тунелю в'язень мабуть найшов якусь залізяку, яке йому помагало в праці. Він забрав викопану землю до своєї келії і вкидав її у відходову руру. У такий посіб дістався на волю за два роки. Він має 39 літ життя.

**АВТОМОБІЛЬ ВА ЮНІЯ ПОГРОЖУЄ СТРАНКОМ.**

Дітройт. — Виконавчий комітет юній автомобілів робітників оприлюднив постанову, що радше вичлече країну, а не піддається рішенням Ради Стабілізації Платен, щоб можна підвищувати робітничі платні тільки до 10 відсотків на майбутнє. Юнія готова видати \$100,000 на поширення пропаганди на освідомлення громадства, як уряд згодився на підвищення цін на продукти. Юнія вийшла з пропозицією створити спільний оборонний фонд з усіх родів праці для оборони існуючих юнійних контрактів, які передаються підвищенню платен і мають загарантовані відповідні постанови: Юнія має відбутися свою конвенцію в квітні і тоді хоче перевести відповідні ухвали.

● Тома Ф. Морфі, шойорський комісар поліції, відмовився прийняти становище головного наглядача над стабілізацією цін, не зв'язуючи на прилюдній запис президента. Він сказав, що має зобов'язання супроти поліції в Нью-Йорку.

### ДАЛЬША КОНТРОЛЯ ГУМНИ

Вашингтон. — На підставі наказу Ради Косової Продукції обмеження поставок гумми для автомобілів опон, головною такж, що мають білу краску. Водночас обмежено ужиток гумми на інші вироби, як: пояси для феросуваробних частин у фабриках, на ізоляції електричних дротів, на різні одяги.

### ЗАПОВІДАЮТЬ ТЕПЛИЙ КІНЕЦЬ ЗИМИ.

Вашингтон. — Усі стейти на схід від Скеляних Гір будуть мати температуру трохи вищу від звичайної впродовж найближчих 30 днів, як це заповідь бюро погоди, а за те буде трохи холодніше в стейті Тексасі. Так само дощі в тому часі будуть більші понад нормальні в цілій країні, за винятком стейтів Нової Англії і Південного Заходу, де опади будуть нижчі ніж звичайно.

### ПІДКУПСТВО СЕРЕД СПОРТОВЦІВ В УНІВЕРСИТЕТАХ

Нью-Йорк. — Три передові гравці в спорті „баскет-бол“ з Сіті Каледж, один з університету Нью-Йорк, один колишній гравець з університету Лонг-Айленд і один давніший в'язень потрапили під арешт під замітом підкупства. Окружний прокуратор Френк С. Геган заявив, що вони призналися до „оброблювання“ трьох ігор, які відбувалися в Медисон Сквер Гарден в теперішньому сезоні гри в кошкого м'яча. Прокуратор каже, що три гравці дістали по \$1,500 за кожну з трьох ігор, щоб вони випали з наперед умовленим вислідом.

### СПІР МІЖ ЗБРОЙНИМИ ДІЛЯНКАМИ ЗА РЕКРУТІВ

Вашингтон. — Сенатська підкомісія збройної підготовки вивчила, що звідтрянні сили приймають тільки добровольців до своєї служби, що не мають для них місця і затримують їх „на складі“, щоб мати резерву рекрутів, на випадок потреби. Такі рекрути не мають нагоди на вишкіл, саме в такому часі, коли інші ділянки збройних сил, в першу чергу армія, не мають доволі здорових і спосібних юнаків до військової служби. Сенатська підкомісія ствердила, що в місяцях грудні й січні зголосилося загабато молоді до повітряних сил заки ще приїшла на них черга, а їх не відслано до армії, де вони тимчасом могли б були підготуватися до офіцерських шкіл і приспішити військовий вишкіл.

**В АМЕРИЦІ**

● Конституційну монархію в Німеччині радять завести В. Джерард, американський амбасадор до Німеччини перед першою світовою війною. Він каже, що монархія з правом наслідства, з сильним парламентом, була б такою стабілізаційною силою, як це є в Англії.

● Від'їхав до своєї європейської квартири в Парижі ген. Чарльз Д. Айленгер, верхній командувач західно-європейських збройних сил. Він сказав кореспонденту, що надіється швидко викінчити свої праці й повернутися до Америки.

### СТАЛІН САМ ПЕРЕБРАВ РОЛЮ СВОЇХ СТУПАЙКІВ

„ГОЛОС АМЕРИКИ“ ПЕРЕДАЄ АМЕРИКАНСЬКИЙ ПОГЛЯД НА ОСТАННІЙ ВИСТУП СОВЕТСЬКОГО ДИКТАТОРА

Вашингтон, 19 лютого. Після останнього виступу совєтського диктатора Сталіна з інтерв'ю в партійній „Правді“ 24 години на добу коментує тепер на всіх мовах цей виступ як перебрання Сталіном дотеперішньої ролі його ступайків і сателітів, щоб „заклинати в цапа“ народи світу відносно ряду тих країн; 6. Мир буде збережений і скріпленний, „якщо народи самі переберуть цю справу в свої руки та боронитимуть її до кінця“. Західний світ приділив цим зав'язам Сталіна велику увагу і широко коментує їх, вважаючи їх за останні намагання Сталіна прикрити совєтські брехні своїм авторитетом та здобути для них опінію західних народів, головно членів Атлантийського пакту. У Вашингтоні речник державного департаменту висловив думку, що інтерв'ю Сталіна було намаганням припинити політичні успіхи вільного світу та зораз більші політичні невдачі комунізму, що починають викликувати бунти і невдоволення вже і в самому комуністичному світі.

### ЗАХІДНІ АЛІЯНТИ ВСЕ Ж ТАКІ ГОТОВІ ДО ПЕРЕГОВОРІВ ЗІ СОВЄТАМИ

Лондон, 19 лютого. — Не зв'язуючи на останнє інтерв'ю Сталіна в „Правді“ з новими обвинуваченнями проти Заходу, західні альянти все ж таки продовжують заходи для здійснення плану щодо нової конференції Ради міністрів закордонних справ чотирьох великих держав. Ще заки було проголошено інтерв'ю Сталіна, уряди Злучених Держав, Британії і Франції вже були закінчили підготовку ноты з пропозицією зустрічі міністрів в Парижі „в по можливості найкоротшому часі“ і ця нота буде передана до Москви в найближчих днях. В британських колах вважається, що виступ Сталіна не можна вважати за закриття дверей до мирного полагодження східно-західних суперечностей та що Британія не вірить в неминучість війни, як довго вона ще не почалася.

### БРИТАНІЯ РОБИТЬ КРЕМЛЬ ВІДПОВІДАЛЬНИМ ЗА КРИЗУ В СВІТІ

Лондон, 19 лютого. — У відповідь на совєтську ноту з обвинуваченням, що Британія порушила свій договір приязні з Совєтським Союзом з 1942 року, британський уряд ствердив, що за теперішню політичну кризу в світі єдино відповідальний є совєтський уряд, який не перебрив в засобах для створення коаліції проти своїх західних воєнних альянтів, та для підкопання їх соціального ладу і незалежності. Ноту з цими відповідями і твердженнями передано совєтському представникові в Лондоні минулої суботи, безпосередньо після проголошення інтерв'ю Сталіна з обвинуваченням проти Заходу. Британський уряд вважає за відповідне проголосити свою ноту негайно, хоча початково планував передати її Совєтам з початком цього тижня, вважаючи, що в тій ноті є відповідь не тільки на попередню совєтську ноту, але й на нові обвинувачення в інтерв'ю Сталіна. Стверджується, що британська нота була приготувана в порозумінні з французьким урядом, бо совєтські обвинувачення за порушення договору приязні відносилися теж до Франції. В дипломатичних колах оцінюється британську ноту як „дуже гостру“, як щодо її форми так і змісту.

### У СТОЛИЦІ ПАНУЄ ПЕРЕКОНАННЯ, ЩО СТАЛІН БОЙТЬСЯ ЗБРОЄННЯ ЗАХОДУ

Вашингтон, 18 лютого. — Коли голова тоталітарної держави заговорить світ поза його країною має рідку нагоду читати нецензуровані вісті з тої країни. Тому треба знати, як оцінити „інтерв'ю“ Сталіна з його газетою. З уваги на таку небуденну подію, як істиво диктатора Сталіна, знавці й спостерігачі політичних відносин приходять до висновку, що в Совєтах щось недобре. Їхні заклячення — як довідуються Дейвід Лоренс, кореспондент „Нью-Йорк Геральд Трибюн“ — таке: 1. Натаврвання Китаю агресором, як це зробили Об'єднані Нації, має своє значення, бо ослаблене безупинне твердження комуністичних провідників, наче б то Західні держави були агресорами. 2. Сталін боїться свого власного народу, який не хоче війни і тому він пробус це раз переконатися своїх людей, що війну накликають „безоглядні панівні класи“ в альянтських країнах. З того всього виходить, що озброєння Західних держав і перемога на військовому фронті в Кореї нагнала справжнього страху Сталінові і він мусить латати свою владу різномірними проектами водно-електричної сили, про які він так багато говорить в своїх інтерв'ю. Коли Сталін говорить про мир, то це тільки його бажання приспіяти чуйність Західних країн у підготові до якогось дальшого триюку.



ТИЖЕНЬ БРАТЕРСТВА почався в усіх містах і місцевостях ЗДА, щоб скріпити дружбу і єдність між всіма расами, релігіями та політичними переконаннями. На фото: група студентів різних расових походжень в Нью-Йорку прикріпає свої вірності зоряному прапорцю.

### ГЕНЕРАЛЬНИЙ ВІДСТУП ЧЕРВОНИХ В КОРЕЇ

Токіо, 19 лютого. — Після п'ятих днів нового комуністичного наступу на центральному фронті в Кореї та після намарних зусиль проломити альянтський фронт, червоні армії з тепер в загальному відступі, залишаючи на полях боїв не тільки десятки тисяч своїх трупів, але й зброю та інші військовий виряд. Війська Об'єднаних Націй наступають большевикам на п'яти. Одна альянтська панцерна патруля проломилла ворожий фронт на схід від Сеул та дійшовши до південного берега ріки Хан здобула місто Янгпйонг, колишній осідок голловної квартири ворожих армії. На поодиноких ділянках альянтські війська підступили вчора вперед за відступаючим ворогом около вісім миль, переходячи знову до „обмеженого наступу“. Про загальний відступ ворога і тільки про „обмежений контакт“ з ворогом повідомляється теж з інших ділянок фронту. Тільки на східному секторі був деякий напір ворога, правдоподібно трьох ослаблених в попередніх боях північно-корейських дивізій. Під час вчорашніх боїв ворог знову втратив поверх 4,800 вбитими і раненими. Загальні втрати ворога впродовж п'ятих днів нової спроби проломити альянтський фронт на центральному секторі обраховується на кругло 100,000 вбитими, пораниеними і полоненими. Ці величезні втрати й заставили ворога перервати дальший наступ та відступити, правдоподібно з метою реорганізації своїх потертованих армії. Погага погода та різкі хмари силляно обмежували вчора діяльність альянтської авіації, що виконала вчора тільки 145 налетів на відступаючі ворожі колони та на деякі об'єкти у ворожому заплілі. На західному секторі в районі Сеул продовжувався артилерійський довій, тоді як альянтські сили на захід та на північний захід від Сеул очистили від ворога всю околицю. Американські інженерні частини поспішними темпами відбудовують портові споруди в Інчон, знищені альянтською флотською перед захопленням того міста, і сподіються, що вже впродовж найближчих днів порт зможе бути знову використаний як головна база альянтського постачання.

### ТАСМІНІ СТІЛЬНЯ В КОРЕЇ

Вашингтон, 19 лютого. — Речник американської Нейві в останньому виданні „Вістей Морської Авіації“ стверджує, що один американський воєнний корабель спостеріг на корейських водах біля Інчон два тасміні „літаючі кружки“, що з величезною швидкістю, залишаючи за собою велику смугу диму, перелетіли над неба та впили на недалеку воду, підносячи вгору велику на около 100 стіп струю води. Випадок трапився ще минулого грудня, але досі його промовчано. Радари та інші корабельні споруди не занотували в тому часі в околиці жадного літака, хоча погода була цілком ясна. Походження цих „літаючих кружків“ залишилося повною тасмницею.

### КОМУНО-КИТАЙСЬКА ПРОПАГАНДА ПРОТИ СІЯМУ

Вангкок, Сіам, 19 лютого. — Комуністичний Китай почав скажену радієву пропаганду проти невеликого сусіднього Сіаму, закидуючи йому „переслідування на широку скало замешкалх там 3,000,000 китаїців“. Подібну пропаганду почала теж комуно-китайська преса. В міжнародних колах добувається в цій пропаганді велику подібність з тою, яку він свого часу Гітлер відносно „переслідування німців“ в Чехословаччині і в Польщі перед збройною агресією на ті країни.

### ПІВДЕННА КОРЕЯ ВИЛКУВАНА ВІД КОМУНІЗМУ

Тайгу, Корея, 19 лютого. — Південно-корейський прем'єр Чанг ствердив, що Південна Корея тепер не тільки військово забезпечена перед комунізмом, але й населення теж ідеїно вже цілком вилкуване від тої політичної пошесті. Інтересно, що теж величезна частина зі 145,000 полонених колишніх воєнк червоної північно-корейської армії тепер основно змінили свою думку щодо комунізму.

### БРИТАНІЯ ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД НАПАДОМ НА ЮГОСЛАВІЮ

Лондон, 19 лютого. — Британський уряд здає собі справу з потенційною загрозою для Югославії з боку зростаючих армії сателітів, виявленої совєтською та сателітською ворожою пропагандою” — ствердив в парламенті з доручення уряду новопризначений міністер праці, Енурін Беван, додаючи, що „кожна загроза для Югославії, яка відіграла героїчну роллю в спротиві гітлерівській агресії, живо обходить уряд Британії, що є в цій справі в контакт з іншими урядами“. Ця заява була зложена ще минулого четверга, але на неї звернено окрему увагу щойно тепер, після передвчорашньої заяви маршала Тіта на партійному конгресі, що Югославія буде боротися не тільки проти кожного безпосереднього нападу на Югославію, але й проти кожної агресії в Європі, яка посередньо могла б загрожувати Югославії. Тіто ствердив, що тепер в Європі не могло б бути „локальної війни“ і кожний напад чи то на Югославію чи на будь-яку іншу країну означав би нову світову війну.

### АВСТРАЛІЯ І НОВА ЗЕЛЯНДІЯ ПОГОДЖУЮТЬСЯ НА ДОГОВІР З ЯПОНІЄЮ

Кенберра, Австралія, 19 лютого. — Австралія і Нова Зеландія погоджуються з американською думкою, що мировий договір з Японією не може залишатися в тій країні „порожнечі“, яка без сумніву негайно була б „заповнена“ Совєтами — стверджено тут в спільному комунікаті, проголошеному після наради ново-зеландських і австралійських представників з Джанном Фостером Доллесом, республіканським радником державного департаменту, висланним президентом Труманом для підготовки мирового договору з Японією. В комунікаті стверджується, що кінцевого рішення в цій справі ще не висношено, але що „виміна поглядів була сердечна і одверта“. Заінтересовані країни погоджуються, щоби „заохотити Японію до участі у здійснюванні принципів чартеру Об'єднаних Націй разом з іншими вільними демократіями в світі“.

**В СВІТІ**

● „Ми — переміщено пустелі в уржайні лани; вони — переміщено в пустелі міста“ — твердять у великому совєтському планкві, прозаявленому по мурах совєтських міст, при чому „ми“ — це Совєсти, а „вони“ — це Америка.

● Німецькі втрати під час другої світової війни висносятся: 2,150,000 воєнк вбитих; 150,000 воєнк померло в полоні; около 800,000 цивільних осіб бою вбитих під час налетів на німецькі міста; 1,500,000 німців загинуло під час евакуації із зайнятих Совєтами східних областей, а 1,480,000 воєнк ще досі пропадуть безслідно. Совєсти мали в тій війні 7,500,000 вбитих, тілкі миє потімліла не враховуючи цивільного населення.

СВОБОДА UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Subscription rates table with columns for PEREDPLATA and SUBSCRIPTION RATES, listing prices for one year, six months, and three months in various currencies.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

БРАТАННЯ

Від 1934 року призначаємо в цій країні один тиждень на те, щоб у тому часі пригадувати собі, якою великою цінністю є вміня брататися та яким щасливим є той нарід, де братерство виявляють не тільки гарними словами, але й ділами.

"Тиждень Братерства" (від 18 до 25 лютого) припадає в такому часі, коли в Америці обходимо уродини "Батька своєї країни" — Джорджа Вашингтона. Це вказує наглядно, яку велику вагу прив'язує американський нарід до ідеї братання.

"Тиждень Братерства" підготовляє заздалегідь дуже солідно „Краса Конференція Християн і Жидів", ця сама установа, яка щойно дістала з Фонду Форда мільйон доларів на будівлю „Головної Квартири Світового Братерства", що має бути побудована в сусідстві будинку Об'єднаних Націй.

Пропаганда братання змагає до плекання духа терпимості, виrozumіння, взаємощощаня. Вона хоче зблизити людей різних вір, націй і рас та поборює усяку дискримінацію. Головне в „Тижні Братерства", щоб про братерство не тільки писати по газетах і говорити в школі, церкві чи на зібраннях, але теж практично цю ідею здійснювати. Це особливо важке в сьогоднішніх часах, коли комуністична пропаганда намагається розбивати американську єдність, користуючись різними випадками расової чи іншої дискримінації, яких — ма жаль — все ще не бракує.

"Тиждень Братерства" повинен заставити кожного з нас задати собі питання: Яке є наше відношення до людей, з якими ми працюємо, чи які є нашими сусідами, чи звгагалі громадянами цієї країни? Шукати і знайти на це добру відповідь, належить до американського способу думання і життя. Негеримість, упередження і ненависть — не повинні мати місця у серці справжнього американця. Американська воля виростає з благородних почувань. Правда, американець вміє теж і ненавидіти, але тільки тиранію, в якому виді вона себе теж проявляє б. Братерство в американському модерному розумінні це: вміня разом жити, разом працювати, разом радуватися, разом плакати і разом вмирати, як пише П. Л. Прадтис.

Уже Джордж Вашингтон добувався, яким великим нещастям є нетерпимість, заявляючи, що „на щастя влада Злучених Держав не потурає біготизмові, ані не допомагає ніякому перслідуванню", не тільки національному, расовому, чи релігійному, але теж і політичному. Так було за Вашингтона, так є нині, коли комуністичні п'ятиколонники живають усіх засобів, щоб американські свободи знищити і завести теж і тут сталінський режим гнети і неволі. Але тому саме Америка є „бастіоном демократії" і надією вільного світу!

Вкінці, й це найважливіше для релігійної людини: Любити ближнього — це закон Божий.

Піренейська проблема

Становище Еспанії в теперішньому міжнародному положенні є без сумніву одною з дуже важливих проблем, про яку, вправді, відносно мало говориться, але про яку належно багато думастся. Справа рівночасно проста і складна. Проста — бо вартість Еспанії в теперішній організації західної оборони є цілком ясн і безсумнівна, як під оглядом територіально-стратегічним, так і потенційно людським і господарським. Але ця простота ускладнюється взапливними політичними міркуваннями, хай тільки в психологічно-пропагандивному розумінні. Все це створює своєрідну піренейську проблему, без успішної розв'язки якої оборона підготовлена заходу не може бути повна і завершена.

Справу цю видвигнув вперше в цілій гостроті кілька днів тому головний закордонний „кореспондент Н. Й. Таймсу, С. Л. Солдбергер, розглядаючи її під кутом факту, що цілком американської політики на довшу мету є мати Еспанію по своїх боці. За тим крплася американська політика в справі відділення Об'єднаними Націями резолюції щодо обмеження дипломатичних стосунків з Еспанією, ці міркування перерішили справу американської позички для Еспанії і з цими думками відбуваються цілком певно теж всі відомі і невідомі поїздки до Еспанії. Інтересно було б познайомитися бодай побіжно з тими загальними аргументами, що з одного боку заставляють Захід шукати доріг до включення Еспанії в свою спільноту, а з другого боку стоять цьому на перешкоді.

Першусього — Еспанія належить до Заходу, без огляду на кожочасний режим. Сьогодні, Еспанія може бути навіть дуже відстала в деяких галузях, але це не змінє основної справи, що вона така належить до Заходу своїм положенням, своєю історією і культурою та своїми тенденціями. Сьогодні вона потрібна Заходо а Захід їй більше, як будьколи. Навіть після завершення західно-європейської оборонної підготовки, до чого ще досить далеко, Преней все ж таки залишається „останнім рятунком", якщо б у випадку війни люди і зброя Заходу не витримали напруження комуністичних орд. Еспанські бази і порти та господарський і людський потенціал мають першу стратегічну вагу для Заходу. Еспанський вояк, якого захищується до найкрайших в Європі, міг би заповнити не одну прогалину в альянському фронті, а тих прогалин ще дуже багато.

Це об'єктивна вартість Еспанії. Але, щоб вона могла відігравати свою роль в західній обороні, вона потребує ще великих інвестицій, моральних і матеріальних. Помінаючи те, що еспанського вояка треба насампере відгодувати, що йому треба дати зброю і старі німецькі чи італійські гармати, які належать вже більше до музею ніж до вжитку, заступити модерним врядом, відбудови і розвитку потребує ціле еспан-

ське господарство в усіх своїх галузях. Можливості під цим оглядом дуже великі. Не меншої ваги є теж справа морального порядку. Світ, можливо, і знає еспанців, але він їх далеко не розуміє. Недаром увійшло в пословицю, що „гордий, як еспанець". Це ж нація, що колись володіла світом, що створила величезну духово-ідейну імперію, з якою може мріятися тільки англо-саський світ. Теперішня, зглядо донедавна політична дискримінація еспанців не пройде безслідно, без огляду на те, хто сидітиме в Ель Прадо. Вправді, сьогодні Еспанія має найбільше сили, слави і багатства в музеях, але це справи не зміняє, бо еспанці ще далеко не поставили крапки під своєю історією, як про це свідчить хоч би і остання громадянська війна.

Маркс під цензурою в СССР.

„Партія Маркса-Леніна-Сталіна", — так називає себе комуністична партія большевців. Однак, треба зазначити, ця партія вже від смерті Леніна 1925 року все більше „сталінізувалася" і тепер Маркс і „поступовці" і доказує, що вони стояли далеко вище в „прогресивності" від своїх сучасників в Західній Європі.

Ось що писав Маркс перед 100 роками про розширення царської імперії „Чи ймовірно, щоб ця великанська вироста і розширена великодержавна спинилася, коли вона стоїть на шляху до світової імперії? Через анексію Греції і Туреччини Росія збуде прекрасні морські пристані і греки даватимуть їй апробатовані моряків для її флоту. Здобувши Царгород, Росія стоїть на порозі до Середземного моря. Маючи Дураццо і албанське побережжя, від Антіварі до Арти, вона стоїть в центрі самої Адриатики, недалеко від Іонійських островів і Мальти. І тому, що тоді Дунайський простір буде оточений Росією на півночі, сході і півдні, то вона буде мати своїми васалами габсбурзькі країни. Дуже зигнута західна границя імперії, природні кордони якої неясні, мабуть потрібуватимуть регуляції; і виявляється, що „природна" границя Росії йде від Данцига або Штеттину до Триесту. І як це певно, що одне завоювання йде за другим, так було б завоювання Туреччини Росією тільки вступом до анексії Угорщини, Пруссії, Галіччини"...

Це одна із цитат, яких тепер уже не знаходимо в збірниках творчч Маркса в московських виданнях. Вони „зникли". Також нема знаменитої цитати з Маркса, в якій він подас

СУМЕРК КРЕМЛЯ

З калейдоскопу подій першої світової війни пригадується мені настільки одна диковина сцена. Прикордонне, подільське село. Зима. Від гострого морозу скритися сніг і мерзле віддих. Вечоріє. На батьківським подвір'ю, на клатках солом, розстеленої по снігу, два мочазні ряди виструнчених людей у сірих шинелях і повних, босими вряді. Раз-два, раз-два... тихо піднімаються перемерзлі ноги... Це від каритивності на снігу й морозі кілька годин. Покійний батько ледве випровив у строгого начальства дозволу підстелити трохи солом під перемерзлі, солдатські ноги.

Провина? В голоднім, вояцьким шлунку зникли запасні харчі. Це була одна з метод принципловати дисципліну, перевиховання сірої, мужницької маси, зигнаної з усіх сторін „матушки Радсел", в свідомості оборонців „батьошки-царя" і „государства"... Терор — примітивна методика виховання, осуджена педагогами, напругу безвартісна. — Ним можна осягнути тільки зовнішню дисципліну, що триває так довго, поки діє терор. Тероризована людина накла-

історію повстання і розвитку московської деспотичної держави:

„Можна сказати, що Московська держава в страшній зіпсутості монгольського рабства встала і вироста. Її володарі стали тільки тим могутні, що вони вміли майстерно перекрити свої рабовласники. Також після свого визволення грала Москва свою звичку рабську роль. В Петрі Великому з'єдналася хитрість монгольського раба з гордим стремлінням монгольського володаря, Джингісхана, який заповів завоювання світу як свою останню волю".

Ясна річ, що й ця Марксівська думка суперечить усій політиці і поглядам московських комуністів на минуле царської держави. Не дарем у „повному зборі" Маркса нема:

„Великий історик в ідеології писання Леніна. В його книзі — „Імперіалізм як найновіший етап капіталізму" — знаходимо слова: „Уряд Керенського не опублікував тих тайних, обчислених на грабунку договорів (царського уряду. — Ред.) про розділ Персії, ограбування Китаю, Туреччини, розподіл Австрії, анексію Пруссії і т. д. Цей уряд підтвердив ці договори, які були заключені царатом, що протягом століть ограбував і поневолював більше народів ніж інші тирані і деспоти, царатом, який не тільки гнобить великоросійський народ, але його теж покрив ганьбою, зробивши його катом інших народів".

Якщо ця цитата ще не виключена з писань Леніна, то це великий недогляд совєтської цензури. Вона рішучо „протидержавна" і „контрреволюційна. „Міністерство Правди" мусять вжити відповідних заходів.

дас на зовні маску, якою борониться перед знищенням. Та рівночасно, на дні душі будиється в неї реакція проти насильства. А коли приїде відповідний момент, тоді зовнішня шаркалува дисципліна тріскає і реакція вибухає вульканом. Такою реакцією був большевизм, що мав бути для багатьох найвищим звизволенням від тиранії.

Та большевицькі вожаки навіть не думали про вольності. Тому знова розгорівся терор, в соторо страшніший, як царський, зачервоніла земля від крові і закурчалася сибірські шляхи від засланців.

Тільки як на самих терорі будувати державу — важко. І от большевики вкопалися другої зброї — брехні. Сипали обіцянки про побудову совєтського раю. Та в брехні короткі ноги. Життя виказало надто велике розходження між найвищими малюнками большевицького ельдорада, а покритою брудним лахміттям дійстності. Робітник побачив, що виласнення засобів продукції перемінило його в державного кріпака. Селянин зрозумів, що влада перевела його в безвласного пролетаря. Сьогодні в Совєтським Союзі нема найвищих, які вірили б в майбутній большевицький рай. Є тільки поневолені, стероризовані, непевні свого завтра кріпаки, що живуть з дня на день. Тільки по цей бік греблі є ще наївні, які вірять у щастя, в майбутнє і культурне життя в країні розвільшеного „соціалізму". Чи за такий „рай" може „щастлива" совєтська людина горіти бажаннями гинути на полі бою за Сталіна і родину? Не віримо в це, так, як не вірили ми, що колишній перемерзлий, царський солдат хоче гинути за паря. До того кутка московсько-большевицьких можновладців надто мало, щоб могли опанувати цілий світ. Теж большевицька брехня поламала свої ноги.

В большевицькій твердині вже сьогодні поважні тріщини. Передовсім не знає своїх боєвих позицій українська душа й далі бореться проти московського насилья. Не зломил її ні масові засланні, ні безсончні розстріли, ні голодна смерть. Гасло лікарських предків — добути або дома не бути — це святый заповіт української людини. Комуністична Югославія замкнула свої кордони на чотири замки перед московськими визволеннями. Ждуть свого Тіта і інші „визволені" большевиками нації, а італійські комуністи поголовно відвертаються від кремлівського, мідяного сонця.

Настас сумерк московсько-большевицьких богів. Вони бачать це, і з тим більшою злобою починають говорити про панцирі, літаки і бомби. Та цим разом їм не щастить. Їх погрози вже перестали діяти. Цілий ряд грізних експлозій на американських степах це поважна відповідь на московські погрози. Европа також перестас страхатися. З усіх боків чути одні й ті самі голоси: — Геть зі страхом, геть з тиранією.

Лев Ясінчук „НОВА ЕВРОПА" (Уривок з повісті: „Данина Молохови").

Настала ніч і покрила місто темним покривалом. Ніде ані найменшого відблиску світла. Мешканці зайшли в пивницю, як би хоронилися перед канонадою. Це так для безпеки на всякий випадок перед бандицькими нападами швицьких, чи військових. Всі говорять пошепки. Тишина втискається у вуха й — шумить. Тільки проразливе скверчиння танкових гусельниць зо стали по каміновому бруку прориває спокій. Мешканці наслухують; чи те скверчиння продовжується. Ідуть колони безпереривно. Чи ідуть які і в протиний бік? Велхуються як в мізку щось сверлує. Тільки в один бік, тільки на схід. Значить — повний відворот; може він покінчиться до ранку. Як гю ні... то днем місто може це раз попасти під гарматний обстріл.

автомат завішений під пахою вояка через шию. Шаленим темпом гонить головою вулицею. Не вертас. За яку хвилину же не таким же темпом інший такого самого вигляду, як попередній. Дальший — за ним. Щораз частіше появляються щораз то нові й мигають перед зором Левчука. — Так, — це німці. Левчук біжить чимскоріш у пивницю. Жінота пошула. — Богдане, німці в місті. Богдан вискочив з леговища і стрибаючи по кілька сходів нараз побіг до мешканця Левчука, просто до вікна. Вже нема сумніву: німці. Бистрим рухом Богдан обернувся й вибіг з помешкання. Дарма заглядали за ним до машини, щоб дати йому сніданок. Студенти мали свою роботу.

З різним почуттям прийняли мешканці Львова нову дійсність. Поляки боялися мести за безнадійний опір Польщі домаганням Гітлера — віддати Данциг — легені їхньої держави. Жиди передбачували, що й на цій землі буде здійснено гасло німців про фізичне знищення цього народу. На основі зручної пропаганди ємісарів і чутко зпоза Буга й Сяну, тих річок, що були продовж двох років межею поміж Німеччиною й Совєтським, надіялися українці побу-

дов української держави. Висланці зпоза Сяну й Буга приносили вісті, що під німецьким володінням, за тими річками, виходить український часопис, що існує українське видавництво книжок, що на Холмщині й Лемківщині існує українське шкільництво, а в Холмі навіть є українська гімназія. Вправді часопис „Краківські Вісті" має заборонено писати щонебудь критичного про правління большевців, але він змістом наскрізь український. В Кракові створено український Комітет з професором д-ром Кубійовичем, як головною, що завідує всіми українськими справами майже самостійно. Виходить — німці несуту Україну на руках, але щоб її поставити, на це треба території. Тепер саме вона поширюється.

Молоді, розбурхані пропагандою типу чужих зразків про одинокую доцільність націоналізму, ба навіть — українського імперіалізму, дарма, що народ не мав держави, швидко почали єднатися докруги О. УН в надії на повну піддержку Гітлера. Старші, виховані в Австрійській державі, і без того захоплювалися німецькою культурою, наукою, організаційністю, дисципліною й силою. Мало було таких, що мали на увазі в першій мірі заповіді „Майн Кампф-у", та дого-

вир Рібентропа з Молотовом, заключений коштом українських земель. Тепер Гітлер вправді пожалував тієї території й забірає її для себе, але це для тих земель суті справи не змінює. Ті, що тверезими очима бачили дійсність, дивувалися, як міг народ так забути поведінку Гітлера у відношенні до Карпатської України 1938 р., що й Гітлер признав для мадярів, але пувств жемінок українців кровавитися за неї в боях з мадярською силою. Самопевність львівських українців — скріплювали тим разом правдиві вістки — що безпосередньо за передніми сторожками німців, що вхали в місто, вмашорував український відділ з бадьорою новою українською піснею на устах і засів у львівському ратуші. Були це самі молоді хлопці, змобілізовані в Німеччині з еміграції, що вишшли з Галичини перед приходом червоної армії. Відповідно до тих настроїв можна було вже першого дня помітити в місті різні об'єкти. Це навіть не було самою години ранку, як Левчук майже святково одягнувся й вишпов оглянути, як виглядає місто. По дорозі стрічав багато таких самих цікавих, як він; знайомих і незнайомих. Кожний виглядав прилично, бо нарешті скінював з себе свій найгірший одяг, що його носив в часі по-

бути большевиків, у даю чи скромного пролстара; багато з прохожих мали в петельці сурдату засилу блакитно-жовту стрічку. — Встає Україна! — Поздоровляю вас зі зміною: Слава Україні! — вітає Левчука знайомай, що вишпов з бічної вулиці. У вас ще нема стрічки? — Як бачите, нема. На синій колір найшов би дома, але жовтого нема нічого. — Нема? Треба вдатися до студентів, на політехніку. Там студенти хемі працюють від досвіду. Власною рецептою склали українські краски і красять полотняні матеріали на українські прапори. Побачите, як місто вже прибрано. Зпоза лагідного луку вулиці Сапінги вишхлюється широкоплечий будинок політехніки зо своїми рожевими стінами. Над самою серединою будинку звисають спокійно довжезні блакитно-жовті прапори; від даху як майже по землю. Ані ворухнуться, ніякого тремтіння в них не помітно, якби вже здавна здобули собі ту місце. — Бачите, це робота студентів. Хлопці красять, а дівчата шпунть, — пояснює стрічний знайомай Левчукові. — Відки ж ви це все так знаєте? — дивується Левчук. — Бо я вже обігав ціле місто, Побачите, як виглядає. Вже с й українські плякати поналіплювали. Тільки — як це вам сказати — не зовсім подобається мені їхній зміст. Знаєте, пишуть...

Знайомий перервав, бо наблизилася до залізних воріт політехніки. Перед воротами й перед залізною огорожею лежали на хіднику купи білого черепця. — Що це? — питає Левчук. — Зараз побачите; цікаво, чи пізнаєте самі, що це. Воно теж робота наших студентів. На білих купах лежали гіпсові черепки, що в цілому ще перед годиною зображували червоних вождів — Леніна і Сталіна й підносили вартість святині науки. Тепер нога одного на одній купі, кусець черева на іншій; тут вишквірився порожній розбитий череп Леніна, на іншій чоло Сталіна з одним перелупаним оком. А все ж таки матерія непропаща; вона тільки форму переміняла і... значення. Недавно — божок, а тепер — сміття. Міські робітники заберуть на віз й вивезуть черепки на міський смітник. (Дальше буде).

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

О. Снч

# ГРОМАДСЬКИЙ СУД

Звичайне право українського села слова „агресія“ („агресор“) не знає. Зате в тому праві відомі інші слова. Коли, наприклад, хтось на гладкій дощці нападє й поб'є свого сусіда, то — за гряданням правом — справу мається з нападом; коли напасник силою відбирає майно інших — то це розбій.

В одному й другому випадку ставиться ясно. Шкіди́нка і пошкодженого визнають „у село“, сільська асамблея переслухає обі сторони й виносить засуд: підсудного нап'ятуновується напасником (розбійником), тут же ліпиться йому „двадцять — п'ять“ — і вкидається до сільської тюрми, з попередженням:

— Ще раз так поступиш — то кости поломимо!..

І така процедура діє. Сільський боксер-аматор, громилло, чи розбійник, найдали за другою спробою, кидають неоплатне погане ремесло. Бо до того змушує їх сільське „морське“ Бо тюрма і двадцять-п'ять кнів по спині лишаються „на вічний споми́н“, а розлучена громада, під будинком сільської ООН, править пересторогою: проти громади порядних — один злочинець не встоїть!..

В організації, що має правити за світовий „громадський уряд“ такі порядки невідомі. Тут, насамперед, плутанина зі словом „агресор“. На всіх мовах світу воно визнає напасника — проте ніхто цього слова не перекладає. Так вигідніше. Коли, наприклад, китайські комуністи загрожують захопити Тибет і обійти Індію з півночі, індійський прем'єр Неру кричить, що це агресія. Але перестануть китайці напірати — той же Неру вибачливо всміхається:

— Соррі! Я помилився. Вже все в порядку!..

Цілком так наче б йому тільки неаромом на нагітток наступили. Коли, в ту ж мить, тут же поруч його, іншим не на нагітток наступають — голову зривають, то яке йому діло?.. Буде час кричати, як йому зривати почнуть!..

Щоб на здоровий хлопський розум з'ясувати „морське“ винишнього світу, треба оповісти таку правдувану правду:

Багато літ тому, у всевітньому селі жили два розбійники — душогуби: Адольф і Сосо. Перший із них був прудкий, але глупий — другий повільний, зате ж хитрий. А було це во врем'я оно, коли тодішній сільський уряд умірав від зав'явання життєвих моральних сил. Розбійники сіли до столу, зговорилися — і почали нападати сусідів. Згодом, з двох головних, приєднались й інші розбійники.

Звичайно: нападени і їхні сильні сусіди почали боротьбу з бандитизмом. Але диво: агресорами об'явлено тільки глупого Адольфа й його глупих спільників!.. Розбійник і душо-

губ Сосо — знавчий своїм кривавим ремеслом понад двадцять літ!!! — з афери вишшов... визвольником своїх західних братів (хоч ніхто з „визвольників“ не почувався його братом, ні його визволення не хотів!..)

Коли Адольф перебував у боротьбі з облавою, Сосо — дим разом сам — сів до столу і став рахувати: хто ж його ворог ч. 1?.. Вирахувавши, що з мирними гаслами завжди легше буде воятувати, ніж із собі-рівним Адольфом, Сосо приєднався до облави на нього. І, одним цим махом, зробив головокружну кар'єру: він став союзником порядних людей — отже й сам у порядні люди проскочив!..

... Адольф і його союзники були ліквідовані. Щасливі переможці здорово заплатили Сосові (коштом сусідів, що їх ооба ворожі собі розбійники грабували!), махнули рукою на всі його раніші збівства - грабунки і, поклепавши по плечу, сказали:

— Окей, старий Джов! Ти „гуд бой“!..

І до нового громадського уряду розбійника Соса вибравли, ще й неабияке право дали: Сосо міг одним словом уневажнювати кожне рішення громадського уряду!..

Розбійникові Сосові двічі не треба було казати, що робити. Він організував свою банду і багатьох її членів прогнав до громадського уряду. Так „невеличка, але чесна“ купанія стала вести подвійне життя: вночі виконувала „мокру роботу“, нападала, грабувала, бивала — а ввечері другого дня сиділа за столом громадського уряду і... судила саму себе.

Як може виглядати такий суд — не важко вгадати. Приходить пошкоджений А. чи Б. і каже:

— Панове радні! Мене ограбили!..

— Хто? — питають.

— Та цей-ось... пан громадський радний!

Ситуація, звичайно, неприємна: Але, тимлючи, що від браку „морського розбійника“ уряд і бандитизм грожував село в свої руки взяти, порядні радні ніяково до напасника звертаються і, гикаючись, проказують:

— И... ви, товаришу радний... так би мовити... агресор... Тоді раптом зриваються Сосові „радні“ і вимахуючи затиснутими п'ястками в сторону порядних, гукають:

— Неправда! То ви — агресори! Ви, розбійники, в чужу комору лізете! Ми тільки нападений трудящий люд від ваших нападів визволяємо!.. Попробуйте тільки проти нас виступати — то ми вам кости поломимо!..

І порядні радні змовкають — хоч їх в уряді величезна більшість. Одні хочуть якось

# 3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

## БОФАЛО, Н. Й.

Українська антикомуністична маніфестація

Дня 14 січня відбулася в Ігл Аудиторії маніфестація, присвячена пам'яті загиблого героїчного смертю Головного Командира УПА сл. п. ген. Тараса Чупринки (Р. Шухевича).

Участь у маніфестації взяло біля 700 осіб, в тому числі представники різних поневоленних Московію народів, та запрошені американські гості.

Маніфестацію організував спеціально створений для того об'єднаний комітет українських громадських організацій м. Бофало та околиці. Предсідником маніфестаційного віча був голова місцевої філії Українського Конгресового Комітету п. А. Слотюк. Віче продовжувалося 3 години.

На вступі маніфестацію привітав в імені голови міста Бофало — його заступник пан Джон Янг, який в довгій промові нап'ятував політику нервої, експлуатації та народоубивства, що її проводить комуністична Росія у відношенні до України та інших поневоленних народів.

З американських гостей виступав ще директор промисл. школи і член управи об'єднаних ветеранів п. Йомслі. Він також говорив про советську політику народоубивства і закликав до мобілізації усіх антикомуністичних сил, у тому числі поневоленних червоним Кремлем народів з Україною на чолі на боротьбу з комуністичним імперіалізмом, що загрожують поневоленням усюму світові. Промовець закінчив свою промову побажаннями: „Нехай живе вільна незалежна Україна!“, яке присутні повітали голосними оплесками.

З української сторони виступали: п. Дякун, студент, народжений в Америці. Він в англійській мові окреслив міжнародне становище України, її роллю та значення в боротьбі між Сходом і Заходом. „Україна історично завжди належала до Заходу, не раз захищала своїми грудьми західну цивілізацію і тепер уже понад 30 років бореться сам-на-сам з ворогом західної культури і тому вимагає від Заходу допомоги в цій боротьбі“ — сказав п. Дякун. Далі говорив в українській мові п. В. Потішко, ко-

лишній член 1-го Українського Парламенту — Української Центральної Ради, та учасник визвольної боротьби 1917-20 років. Він подав коротку біографію сл. п. ген. хор. Тараса Чупринки — Шухевича та інформацію про УПА та ідейні позиції революційно-визвольної боротьби на Україні, що є зформувовані в актах Української Головної Визвольної Ради (УГВР), і є пов'язані з визвольними ідеями 1917-20 років.

Промовець далі підкреслив, що Захід не доцінює ваги України та інших поневоленних народів СССР в наступаючій смертельній боротьбі двох світів.

„Військова техніка СССР може дорівнятися Заходові, а люди до війська завжди дасть більше ніж західні демократичні держави. А найслабшим місцем СССР є ненависть до москвоцько-комуністичної імперії поневолення нею народів, які готові при кожній пригоді валити цю імперію знурво, що якразво задеманстрували 1941 року, а зокрема Україна і зараз провадить у нечуванних умовах збройну боротьбу з москвоцько-комуністичною імперією.“

Вез союзу з Україною та інших поневоленними народами СССР, Америка і цілий західний світ війни з ними не виграють.

Але для забезпечення цього союзу та мобілізації усіх поневоленних народів до боротьби з комунізмом, Захід повинен ясно визначити цілі цієї боротьби. Він повинен відновити і гарантувати силу Атлантицької Хартії, і ясно задекларувати, що ціллю боротьби є звільнення усіх поневоленних народів та ліквідація світової тюрми народів Російської Імперії — якої б не була, а не тільки комуністичної.

Російська Імперія завжди була є і буде джерелом світового імперіалізму та збудинку світових війн. Вона не може стати членом спілки демократичних держав, бо зі своєю природою ніколи не була і не може бути демократичною, незалежно від форми соціально-го і політичного устрою. Вона бо була, є і буде аж поки існуватиме світовою тюрмою численних народів, а тюрми не можуть бути демократичними!

Український журналіст, п. Цьопник, місцевий мешканець, говорив в англійській мові про народоубивство, про ваджене совєстами на Україні;

п. Гайдар — новий іммігрант говорив на ту саму тему в українській мові;

п. о. Квартучі говорив в англійській мові про переслідування католицької церкви на Україні.

Від інших поневоленних народів з-поза залізної заслонки виступали:

П. Сліва — голова місцевого словацького Комітету; п. о. Ляховіч — хорват, кол. особистий секретар єпископа Степінача; п. Валікеес — член литовського парламенту; п. Есперманіс — член місцевого лотиського Комітету.

Всі говорили про народоубивство, яке провадить комуністи в їх країнах, та закликали до об'єднання усіх поневоленних народів у боротьбі з комуністичним імперіалізмом.

В кінці віча виступив редактор „Національної Трибуни“ з Нью Йорку, п. І. Вовчук. Він також підкреслював роллю і вагу України в боротьбі між Заходом і Сходом та готовість цілого українського народу всіма силами стати до боротьби по боці Заходу.

По закінченні промов були зачитані та ухвалені вічем резолюції, аналогічні з резолюціями такої самої маніфестації,

що відбулася 26. XI. 1950 р. в Нью Йорку.

Маніфестація з акінчилась загальним співом „Ще не вмерла Україна“.

Всі учасники маніфестації при вході до залу дістали значки, на яких зображено погруддя ген. Чупринки.

В часі маніфестації переведено грошеву збірку. Всього зібрано грошей \$233.83, витрачено на організацію маніфестації \$155.75, а решту \$78.08 організаційний комітет передав до Українського Народного Фонду.

В. П.

## ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА

Свято Злики

Засадиною ціллю всякої світської академії в пошану світських історичних подій чи визначних людей є не тільки саме вшанування тих подій і постатей і пригадак громаді, що вони колись діяли чи жили та заслуговують на пам'ять і вшанування. Тут більшу роллю повинно грати щось інше. Така академія має в першу чергу промовляти до громади в сучасному, порушувати її акти волі та скермовувати ту волю в бажаному напрямі. Коли ми нпр. святкуємо роковини Шевченка чи Франка чи Лесі Українки, то головною нашою ціллю має бути донести до слухача ті їх слова, які мають величезне значення для наших змагань. Іде про те, щоб тими словами, відповідно поданими, вплинути на громаду, заохотити її до постійної і витривалої праці в тому напрямі, який показали ці великі люди. Отже в першу чергу промовити до сучасників, розвуронити їх, схвалювати, а разом з тим уже вшанувати світлу пам'ять.

В нас втерлася звичка мало звертати увагу на цей основний момент, зате більше наголошувати сам факт віддання пошани. Тому наші академії в дуже багатьох випадках розминаються з своєю ціллю. Вони бувають переважатені великою кількістю точок, переважно з теми не пов'язаних і випадкових. Іде тільки про те, щоб гарно вшанувати, щоб програма була багата та й прийнятні були задоволені, що не задармо видали долара. А чи ціля та передана програма дійде до слухача, не звичайно байдуже. Це не перешкоджає пізніше писати звітодавцям у пресі, що „зала була виповнена по береги і прив'язні розійшлися піднесені на дусі“! А тимчасом зала була виповнена ледве до половини, а прив'язні відходять байдужі, з чим прийшли, з тим пішли. Бо до них не дійшло те, що на сцені показували. А не дійшло тому, бо не мало ніякої оровідної думки.

Цей трохи задовгий вступ потрібний на те, щоб коротенько сказати про академію присвячену 22. 1. 1919 в Філадельфії, яку організувала Управа Філадельфійської філії УКК. Власне це була академія, яку треба ставити до певної міри за зразок. Насамперед програма зужена до мінімуму всього 5 точок, але промовиста. Кілька пісень у виконанні К. Таранової, деклямація Я. Рудакевича (вірш Ю. Клена „Софія“), рецитация Н. Горленко (Н. Павловської „Сини і дуть“) і дві пісні хору „Сурма“. Оце й вся програма. А святкову промову говорив д-р Л. Мишуга. Кажемо „говорив“, бо це не була „святкова“ промова, насичена крилатими фразами, в якій говориться багато і скажеться ніщо. Це була щира, проста й доречна мова, яка легко трапляла до душі слухача, а коли хочете то й до переконання. Автор тільки нав'язав до минулого, але ні не переказував історії, ані не аналізував подій, ані не шукав причин нещадки, а говорив про сучасне. І тільки тоді минула подія має значення, коли ми її зв'яжемо з сучасністю. Історію 22. січня кожний знає, а хто не знає, прочитав в якомубудь підручнику історії, але нав'язати до сучасного, показати її наслідки та висліди в сучасному і поробити певні висновки теж тільки для сучасности — це має основне значення. Власне так і зробив промовець. Тому з цієї промови слухачам багато дечого залишиться. Ми не скажемо, чи прив'язні „розійшлися піднесені на дусі“, але що ця академія на них вразження зробила, ми цього певні. І напевно багатьом дала матеріал до передумування, а це теж багато варте.

В цілості академія залишила присне враження, як одна з дуже рідких у нас висококультурних імпрес, що й з мистецького боку стояла загально на високому рівні. Приклад з неї можуть брати всі,

# 3 ЛОЖОВКЛИХ ЛИСТКІВ

## ЩО ПИСАЛА „СВОБОДА“ 50 РОКІВ ТОМУ?

17 січня 1901 р.

### УКРАЇНСЬКЕ ПИСЬМЕНСТВО В АМЕРИЦІ

(Дальше)

18 липня вишло перше число „Свободи“ перенесеної до Шамекія, Па. Вона виходила там до Нового Року, в давній формі і з тим самим змістом. Від 1896 року вона виходить уже в збільшеному об'ємі. У Фейлетонах крім передруків Франка, Федьковича і ін. появляються оригінальні писання: д-ра А. Чайковського, М. Павлика і деяких українсько-американських авторів. В тім часі, 1896 року, почалася масова еміграція до Канади. В „Свободі“ появляються перші вісті про Канаду, писані Д. Салейном. Теж з Бразилії доходить дописи, а з Галичини й Буковини пишуть постійні дописувачі. Першою брошурою, яку надрукувала „Свобода“, була „Розмова Поляка з Русином“. Дня 2 липня 1896 р. газета перенеслася до Мт. Кармел, Па., де виходила аж до серпня 1900 р. Вивадиштво популярних книжечок поступало, не зважаючи на слабкий попит. Видано: „Образки з Америки“ — Бузько; „Народний рух австро-угорських Русинів“ ч. 1. — М. Павлика; „Канадська Русь“ — Н. Дмитрова; „Конституція Спол. Держав Півн. Америки“ — Ст. Макара; „Дещо про права і суди в Спол. Держ.“, а особливо в державі Пенсильванія“ — д-р Юл. Чупки; „Оповідання“ — Ст. Макара; „Тимко Гаврилюк“ — Нестора Дмитрова; „Як хотіт заслужити кусянка хліба“, „Про відступників від російського православ'я і їх переслідування“ і „Американський шлях“ — Ст. Макара.

Дня 1 серпня 1900 р. перенесено „Свободу“ до Олифанту, де доведено до кінця більшу книжку „Русько-Англійський Провідник“ Ст. Макара; передруковано Фейлетони „Дорога до свідомости“ в двох частих і „Як повстає світ“.

Коли б зісмувати все сказане, то Амер. Русь мала до тепер дві газети, котрі більше не виходять, а тепер виходять три газети: „Свобода“, „А. Р. Вістник“ і „Світ“, „Свобода“ виходить 8 літ. В тому часі вона видала 11 популярних книжечок, а її друкарня крім різного роду статтів, видрукувала два календарі. Перший впорядив Н. Дмитрів, на р. 1897, другий видав А. Левків на рік 1901. (Кінець буде).

### ЗВІТ З ГОЛ. КОНВЕНЦІЙ ТОВ. „Р. Н. ДІМ ЕМІГРАЦІЙНИЙ В АМЕРИЦІ“

Коли зібралася поважне число гостей в означеній залі в Джерзі Сіті 1 січня 1901, відкрити конвенцію предсідник товариства, після чого вибрано о. Ст. Макара предсідником, а С. Ядловського з Нью Йорку й Ів. Сабата з Йонкерс секретарями. Зі звіту, який відчитав секретар тов-ва, К. Кирчів, показалося, що по день 30 грудня 1900 р. зібрано на „Дім Еміграційний“ \$684.70 а перед самою конвенцією \$61.75. Розходів було \$186.64. Звіт кас. Ів. Парилка годився зі звітом секретаря. Товариство допомогло їм матеріально. Ухвалено статуті, які мають бути незабаром надруковані. На внесок Ал. Горбала з Ансонії ухвалено, щоб у кожній колонії був агент для посередництва в продажі шифарта, а крім того місцевий комітет для призначення нових членів. Члени платять по 50 ц. річно. Головний комітет має складатися з 15 членів і має кожного року виготовляти касовий звіт. Принято до відома, що Союз став покровителем тов-ва і буде мати 3 заступників в комітеті. Вибраний такий ексекутивний комітет: о. Н. Підгорський, предс.; Іван Глова з Шамекія, Па, заступник; К. Кирчів, секр.; І. Парилка, заступник секр.; Л. Сиротка з Йонкерс, кас. Крім того 10 виділових і 3 заступників.

### ДОПИСИ З ГРОМАД

Пойл, Ва: „Заявляємо вам і жалуюмося в імені російських братів, котрі живуть в Київській губернії, каневського уряду і по інших околицях, що мурові судді засуджують людей за молитвенні зібрання на 20 рублів карі від чоловіка... Люди дуже а дуже терплять і пишуть до нас з Росії, щоб ми з Америки писали до царя, щоб він облегчив своїм підданими їх життя“.

З Порктон, Саск., Канада: Поважне число українців, бо понад 400 родин. проживають в нашій колонії Йорктон. Минає вже третій рік, а ми не бачили українського свяченика... Відзнаємося отже і просимо разом з другими наших отців духовних, як галицьких, так і американських, щоб кож тепер, на четвертий рік вислали кого з-поміж себе до нас.

що влаштовують яибудь ака- яка мас не тільки вшанувати демії. Це не значить, що її тре- подію, чи постать, але промова просто наслідувати, але вити до слухача. Бо в цьому брати тільки за приклад, як її головне завдання.

Б. Р.

**УВАГА! — ЗМІНА ДАТИ І МІСЦЯ!**  
„КОМІТЕТ ЧЛЕНІВ ПРИХИЛЬНИКІВ УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ“ — В НЬЮ ЙОРКУ

— влаштовує —

**В СУБОТУ, 3. БЕРЕЗНЯ (SATURDAY, MARCH 3) 1951**

**ВЕЛИКІ ВЕЧЕРНИЦІ**

В ЗАЛІ ST. GEORGE'S ACADEMY, 710-712 E. 9th ST., NEW YORK

Початок в год. 8:30 ввечері. Вхід на залю \$1.50.

Музика В. Осередчука.

Добрий буфет у заряді Вп. Пань Комітетоних.

Управа „Комітету“ запрошує на ці вечерниці Велимишановних Громадян Нью Йорку й околиці.

Квитки вступу можна купити в „Надії“, 76 E. 7th St., N. Y., і при касі в день вечерниці.

**УВАГА! РАЧЕСТЕР, Н. Й.!**

**В НЕДІЛЮ, 25. ЛЮТОГО (FEBRUARY 25) 1951**

о годині 3-тій попозудні

**В ЗАЛІ УКР. АМЕР. КЛЮБУ НА І. ПОВЕРХУ**

— відбудеться —

**УКРАЇНСЬКЕ ВІЧЕ**

під гаслом:

**НАШІ СИЛИ І НАШІ ЗАВДАННЯ**

Головний бесідник: Провідний член Українського Революційно-Визвольного Руху Ред. ІР. ГАЙДАС.

Запрошуємо Українське Громадянство м. Рачестер взяти якнайбільшню участь. Вступ вільний.

Організація Державного Відродження України, Відділ 20-й в Рачестер, Н. Й.

**ГУРТОК СТ. ПЛАСТУНОК „ВЕРХОВИНКИ“**

— влаштовує —

**ПЛАСТОВУ ЗАБАВУ**

**В СУБОТУ, 24. ЛЮТОГО (FEBRUARY 24) 1951**

о 8. год. ввечері

В LENOX HALL ПРІ 232 ІСТ 2-гій ВУЛ. В НЬЮ ЙОРКУ,

на яку запрошує все шановне громадянство.

Гратиме оркестра п. Восога.

Вступ: для юнацтва 50 центів, для всіх інших \$1.00

**В СУБОТУ, 24-ого ЛЮТОГО 1951 РОКУ, ВІДБУДЕТЬСЯ В ЗАЛІ ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКОГО КЛЮБУ ПРІ 149 SECOND AVENUE В НЬЮ ЙОРКУ**

**ВИСОКОШКОЛЬНИЙ З'їЗД**

ПРОФЕСОРІВ, ДОЦЕНТІВ, ВИКЛАДАЧІВ ТА АСИСТЕНТІВ І СТУДЕНТІВ ТА АВСОЛЬВЕНТІВ УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ, що живуть в Злучених Державах П. А. й Канаді.

**ПОРЯДОК НАРАД:**

1. Відкриття З'їзду.
2. Д-р Василь Лев, проф. УВУ: „Історія українських високих шкіл“.
3. Франко Каптан, студ. УВУ: „Оєяги українських студентів у високій школах в Західній Європі після II. Світової Війни“.
4. Х Х Х: „Можливості студій в ЗДА й Канаді“.
5. Д-р Остан Оршиквич: „Минуле й сучасне Українського Вільного Університету“.
6. Дискусія і запити та висєки.

ПОЧАТОК О ГОД. 11-12 ЗРАНКУ

**УВАГА! РАЧЕСТЕР, Н. Й.!**

**ТОВ. ЗАПОРІЗЬКА СІЧ. ВІД 367 У. П. СОЮЗУ**

— влаштовує —

**БАЛЬ**

**У СУБОТУ, 24. ЛЮТОГО (FEBRUARY 24) 1951**

в 7-мій год. ввечері

**В УКРАЇНСЬКІМ АМЕРИКАНСЬКІМ КЛЮБІ,**  
291 Hudson Avenue, Rochester, N. Y.

Музика до тмиш під провідом Васеля Поповича.

Топ. запрошує весь український заглад до численної участі. На бідл буде нагода стрітнися зі своїми товаришами й пізнатися з ново висиними членами. Смачні перекуси й напитки. — УВАГА! Згідно з ухвалою, члени Товариства обов'язні прийти на баль. Як член не явиться, буде караний у сумі \$2.25. — Прийдіт забавитися, а певно не пожулате! За добру забаву руніть — Тов. Комітет.

**УВАГА! — КАРТЕРЕТ І ОКОЛИЦЯ!**

**ОРГАНІЗАЦІЯ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ, 9. ВІДДІЛ В КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ.**

— влаштовує —

**В СУБОТУ, 24. ЛЮТОГО 1951**

**ПЕРШУ ВЕСНЯНУ ЗАБАВУ**

У НОВІЙ ЗАЛІ ST. ELIAS AUDITORIUM  
Romanowski St., Carteret, N. J.

Початок о год. 8. ввечері. Вступ 85¢

Жарті—спів—танці. Першорядна оркестра Еддіс.

Управа.

